

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 30.07.1960, sp. zn. 5 To 437/59, ECLI:CZ:KSBR:1960:5.TO.437.1959.1

Číslo: 10/1961

Právní věta: K výkladu § 3 odst. 2 písm. c) zák. č. 76/1952 Sb., o dani ze mzdy. I kdyby vzhledem k výši částky ušlého výdělku prodejně národního podniku skutek sám o sobě mohl být přestupkem a mohl být popřípadě vyřízen v rámci kárné pravomoci podniku, není důvodů k tomuto posuzování přistupovat v případě, kde "konvenční obchod" souvisí s další trestnou činností obžalovaného a k projednávání dochází v době, kdy obžalovaný zaměstnancem podniku již není. Pohledávka daňová se vymyká rozhodování soudů i když nár. podniku finanční úřady částku k úhradě předsaly a podnik ji státu také už ze svého zaplatil. Opisování a fotografování not bez vědomí autorů zakládá čin porušení původského práva podle § 261 tr. zák.

Soud: Krajský soud v Brně

Datum rozhodnutí: 30.07.1960

Spisová značka: 5 To 437/59

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Čin menšího významu, Odpovědnost kárná, Odpovědnost trestní, Porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi, Přestupky, Rozkrádání majetku v socialistickém řízení, Spekulace, Trest, Trestné činy daňové

Předpisy: 86/1950 Sb. § 22

§ 134a

§ 148

§ 245

§ 261 76/1952 Sb. § 3 64/1956 Sb. § 244

§ 283

§ 51

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 10/1961 sb. rozh.

K výkladu § 3 odst. 2 písm. c) zák. č. 76/1952 Sb. o dani ze mzdy.

I kdyby vzhledem k výši částky ušlého výdělku prodejně národního podniku skutek sám o sobě mohl být přestupkem a mohl být popřípadě vyřízen v rámci kárné pravomoci podniku, není důvodů k

tomuto posuzování přistupovat v případě, kde „konvenční obchod“ souvisí s další trestnou činností obžalovaného a k projednávání dochází v době, kdy obžalovaný zaměstnancem podniku již není.

Pohledávka daňová se vymyká rozhodování soudů i když nár. podniku finanční úřady částku k úhradě předešly a podnik ji státu také už ze svého zaplatil.

Opisování a fotografování not bez vědomí autorů zakládá trestný čin porušení původského práva podle § 261 tr. zák..

(Rozsudek krajského soudu v Brně z 30. července 1960, 5 To 437/59.)

Lidový soud trestní v Brně uznal obžalovaného vinným, že v letech 1956 - 1959 jako vedoucí spec. prodejny hudebnin č. 1038 n. p. Kniha při nákupu ofotografovaných a opsaných hudebnin, dále při nákupu fotografií hudebních autorů nesrážel osobám, které tyto práce pro prodejnu prováděly daň ze mzdy a tuto neodvedl národnímu výboru, ač věděl, že skupované hudebniny byly vyrobeny bez živnostenského oprávnění, čímž zkrátil stát na dani o částku 16 173,30 Kčs, čímž spáchal trestný čin zkrácení a ohrožení daně podle § 148 odst. 1 tr. zák.

V době od roku 1953 do roku 1959 ve stejné funkci dával opisovat noty a nechal je fotograficky rozmnožovat bez vědomí autorů hudebních děl a estrádních pořadů, čímž poškodil tyto autory a tím spáchal trestný čin porušení původského práva podle § 261 tr. zák.

Od roku 1953 do dubna 1959 tamtéž a v téže funkci přechovával na prodejně ve větším rozsahu soukromé obrazy a někdy v únoru 1958 prodal jeden z těchto obrazů P. za 1200 Kčs.

V roce 1957 převzal bez jakýchkoliv dokladů od skladníka Státního nakladatelství krásné literatury hudby a umění v Praze, D. hudebniny v prodejní ceně 2195 Kčs a jemu zaplatil odměnu asi 800 Kčs a tyto noty prodal zákazníkům, jako by šlo o zboží regulerní, čímž spáchal dva trestné činy rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 245 odst. 1 písm. c) tr. zák.

Za to obžalovanému uložil podle § 245 odst. 1 tr. zák. za použití § 22 odst. 1 tr. zák. nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 8 (osmi) měsíců.

Podle § 51 odst. 2 tr. zák. vyslovil zákaz činnosti být vedoucím v soc. sektoru na dobu 3 (tří) let a podle § 244 odst. 2 tr. ř. vyslovil povinnost nahradit podnikovému ředitelství n. p. Kniha, částku 18 768,30 Kčs do 15 dnů. Se zbytkem odkázal poškozený podnik na řízení ve věcech občanskoprávních.

Krajský soud v Brně k odvolání obžalovaného podle § 285 tr. ř. napadený rozsudek zrušil ve výroku o soukromoprávních nárocích a vyslovil, že poškozený n. p. Kniha, se odsuzuje podle § 244 odst. 2 tr. ř. se všemi svými nároky na řízení ve věcech občanskoprávních.

Jinak odvolání okresního prokurátora a obžalovaného zamítl.

Z odůvodnění:

Vadnost výroku o vině trestným činem zkrácení a ohrožení daně podle § 148 odst. 1 tr. zák. se obžalovaný marně snaží dovodit poukazem na to, že nákup antikvárních hudebnin je úkon takového rázu, že si obžalovaný povinnosti srážet při výplatě daň ze mzdy nemohl být vědom. Důkazní materiál ukazuje jasně, že ve skutečnosti nešlo tu o žádný nákup antikvárních předmětů, nýbrž že tím bylo kryto zadávání různých prací, zejména opisovačských, rozmnožovacích a jiných - soukromým osobám. Toto zadávání prováděl obžalovaný a není žádné pochyby o tom, že pravé povahy těchto úkonů si byl dobře vědom. Zakrývání skutečného obsahu vyjednávaných a prováděných úkonů, jež v podstatě byly smlouvami o dílo a při jejichž sjednávání vystupoval obžalovaný jako zástupce

zadavatele, mohlo snad mít a patrně mělo i jiné motivy, než toliko obcházení předpisů daňových. To však nemění nic na skutečnosti, že tato forma zakrývání vztahů o něž ve skutečnosti šlo, nesla s sebou v každém případě jako přirozený důsledek i porušování daňových předpisů. Jestliže výplatu odměny za práce, objednávané a prováděné pro prodejnu jím vedenou, obžalovaný prováděl při použití nákupních listů zavedených pro nákup antikvárních předmětů, plynula z toho nešvaru pochopitelně i závada další, že totiž daň ze mzdy při výplatách účtována a srážena nebyla. Tento způsob účtování a výplaty odměn zavedl a uplatňoval však právě obžalovaný. On byl osobou, která práce zadávala, určovala odměnu, vyúčtovávala ji a zároveň i prováděla výplaty peněžitých částek, jež ve skutečnosti nebyly žádnou kupní cenou nakupovaných antikvárních hudebnin či jiných předmětů, nýbrž byly odměnou za vykonané práce. Obžalovaný ve všech těchto vztazích vystupoval a jednal v zastoupení n. p. Kniha a právem tedy soud první stolice na něho vztáhl trestní odpovědnost podle § 148 tr. zák., kterážto odpovědnost přirozeně může postihovat toliko fyzické osoby, nikoliv národní podnik. To je třeba poznamenat k námitkám odvolání, že plátcem byl n. p. Kniha a že tedy tento podnik postihuje odpovědnost.

Poukaz odvolání na povinnosti hlavního účetního či mzdového účetního je nepřiléhavý už proto, že zastírací forma, kterou obžalovaný zvolil a jíž používal, měla vzápětí, že nebylo žádných předem účtárnou vystavovaných mzdových listin, v nichž by mzdový účetní daňové srážky vyznačil a provedl.

Tvrzení, že by mohlo jít na straně obžalovaného nanejvýš o nedbalost, která ovšem k naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 148 tr. zák. nestačí, je třeba odmítnout. Bylo už řečeno, v čem tkvěla pravá povaha onoho ujednání, jež bylo zastíráno fingovaným nástupem antikvárního zboží. To muselo být zřejmo každému, kdo s věcí přišel do styku. Nelze proto mluvit o pouhé nedbalosti u obžalovaného, který od počátku do věci nejen byl úzce zasvěcen, ale který ona krycí ujednání právě sám uzavíral i realizoval. Obžalovaný doznává, že aspoň od r. 1957 v určitých případech při opisování děl pro potřebu státního divadla apod. se srážka daně ze mzdy prováděla. Všechny tyto úkony byly obstarávány jeho prodejnou a není možno pochybovat o tom, že obžalovaný při své inteligenci a při svých zkušenostech si byl dobře vědom toho, že žádného věcného rozdílu, který by mohl zdůvodnit odchylku v daňové povinnosti, mezi oběma způsoby zadávání a vyúčtování prací tu není.

Námitkou, že činnost opisovačů not vůbec není takovou činností, která podléhá dani ze mzdy, a to vzhledem k nutnosti zvláštní kvalifikace takového opisovače, není ani třeba se zvláště zabývat. Náplň, kterou dávají ust. § 3 odst. 2 písm. c) zák. č. 76/1952 Sb. o dani ze mzdy prováděcí předpisy min. financí, je tak široká, že bezpodstatnost této námitky je nabíledni. Vždyť řadí se sem výslovně celá řada prací vyžadujících kvalifikace daleko vyšší. Plyne to už z vyhlášky č. 369/1952 Ú. l., na kterou odvolatel sám se odvolává, pomíjíje ovšem skutečnost, že tato vyhláška byla doplněna řadou vyhlášek dalších, které rozsah povinnosti provádět srážky daně ze mzdy při výplatách různých odměn, byť i jednorázových, vesměs ještě rozšiřují. O „činnost literální nebo uměleckou“ u těchto opisovačů přece nešlo a ostatně obžalovaný srážky daně z takové činnosti rovněž neprováděl.

Vadnost výroků o vině trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 245 odst. 1 písm. c) tr. zák. dovozuje odvolatel především napadáním skutkových zjištění, z nichž soud první stolice vycházel.

Pokud jde o konvenční obchody s obrazy, v nichž soud první stolice shledal neoprávněné obohacení obžalovaného na úkor socialistického vlastnictví, nemá ve spisovém materiálu podkladu odvolatelovo tvrzení, že soukromý jeho obchod s manžely P. byl uzavřen bez jakékoliv souvislosti s obchodní činností prodejny n. p. Kniha a že jen náhodou P. obraz, soukromě a mimo prodejnu od něho prý zakoupený, přebírala v této prodejně. Z údajů, které učinili MUDr. P. a jeho manželka P. jako svědci při svých výsleších, plyne nepochybně, že koupě byla uzavřena v místnostech prodejny, kam se svědci jako zákazníci dostavili, a na podkladě výběru z obrazů tam vystavených, o nichž

předpokládali, že jsou v rámci provozu prodejny ke koupi nabízeny. Obchody tohoto druhu prováděné s využitím zařízení podniku socialistického sektoru, znamenají nejen ideální, nýbrž i hmotné poškození onoho podniku ztrátou výdělku, který jinak by podniku připadl. Okolnost, že prodejna n. p. Kniha nebyla určena k obchodování obrazy, na věci nic nemění, je-li nepochybné, že tento národní podnik s originály obrazů v místě obchodoval, byť i v jiné provozní místnosti. Výši výdělku, který v konkrétním případě nár. podniku Kniha ušel, a představuje tedy jeho škodu, soud první stolice nezjišťuje.

I kdyby vzhledem k výši částky ušlého výdělku prodejně národního podniku skutek sám o sobě mohl být přestupkem a mohl být po případě vyřízen v rámci kárné pravomoci podniku, není důvodů k tomuto posuzování přistupovat v případě, kde „konvenční obchod“ souvisí s další trestnou činností obžalovaného a k projednávání dochází v době, kdy obžalovaný zaměstnancem podniku již není.

Pro zjištění, že obžalovaný se dopustil rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví ke škodě Státního nakladatelství krásné literatury, hudby a umění v Praze také tím, že v r. 1957 převzal bez jakýchkoliv dokladů od skladníka onoho nakladatelství D. hudebniny v ceně 2195 Kčs, zaplativ mu za ně pod rukou jen částku asi 800 Kčs, měl soud první stolice dostačující oporu v důkazním materiálu. I když D. slyšen jako svědek u hlavního líčení, změnil svoji výpověď učiněnou u vyšetřovatele, není důvodu prohlašovat za vadný postup soudu první stolice, který se právě o onu výpověď před vyšetřovatelem učiněnou, ve svých skutkových zjištěných opřel. Výpověď je velmi zevrubná, logicky vyličuje celý sled událostí a výslovně potvrzuje i to, že šlo o hudebniny v podniku neevidované, za něž obžalovaný vyplatil částku 800 Kčs nebo 850 Kčs přímo do rukou D. bez podepsání jakéhokoliv dokladu. D. v této výpovědi také udal, že peněz použil k zakoupení pláště pro manželku. Při zevrubnosti a konkrétnosti těchto údajů je snaha D. úpravou výpovědi u hlavního líčení se přizpůsobit tvrzení obžalovaného o odměnách poskytovaných prý jen za informace o stavu skladu je průhledná. Odvolací soud nemá důvodu odchylovat se od stanoviska soudu první stolice, který odmítl této změněné výpovědi uvěřit.

Jestliže se však převzetí onoho hudebního materiálu od D. stalo způsobem, jak tento ve své původní výpovědi popsal, a jestliže tento materiál obžalovaný zaplatil jenom částkou nedosahující ani poloviny skutečné ceny, a výplatu provedl bez jakéhokoliv dokladu, plyne z toho – se zřetelem k zaměstnání D. i k povaze onoho materiálu, že obžalovaný si původu materiálu byl vědom a že tedy jeho jednání znamená neoprávněné obohacení na úkor socialistického sektoru. Není tedy výrok o vině podle § 245 odst. 1 tr. zák. ani v tomto bodě vadný.

Vadnost výroků o vině trestným činem porušení původského práva podle § 261 tr. zák. se odvolání dovozovat ani nepokouší a odvolací soud přezkoumává rozsudek podle § 283 tr. ř. závad neshledal.

Nebylo proto důvodu měnit na podkladě odvolání obžalovaného výrok o vině v žádném bodě.

Důvodné však není ani odvolání okresního prokurátora.

Jako trestný čin spekulace podle § 134a odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. posuzovala obžaloba v podstatě to počínání obžalovaného, pro které jej soud první stolice uznal vinným, podřadiv je ovšem jen pod ustanovení § 148 odst. 1 tr. zák. o zkrácení a ohrožení daně a pod ustanovení § 261 tr. zák. o porušení původského práva. Šlo tedy vlastně jen o další kvalifikaci těch skutků, jimiž byl obžalovaný uznán vinným, takže zprošťující výrok pro trestný čin spekulace podle § 134a tr. zák. nebyl na místě.

Jinak je však nutno schválit závěry soudu první stolice, pokud prohlásil, že ustanovení trestního zákona o spekulaci na zjištěný skutkový děj nedopadají.

Pokud prokurátorovo odvolání pro dolíčení, že šlo o opatření „neoprávněného prospěchu“,

vyzdvihuje výdělky, jichž se dostalo osobám, kterým obžalovaný provádění různých prací pod rouškou nákupu antikvárních předmětů zadával, nelze přehlížet, že šlo o výdělky podléhající, jak z dalších zjištění je patrné, dani ze mzdy. Už tato skutečnost jistě znesnadňuje hledět na ně jako na nějaké „spekulační zisky“. Ostatně přemrštěnost a nepřiměřenost nebyla nijak bezpečně prokázána, a to ani u výplat, jež inkasoval obžalovaný sám. Zisky plynoucí n. p. Kniha pak už i odvolání přímo odmítá uvádět v souvislosti se závadnou povahou jednání obžalovaného z hlediska § 134a tr. zák. Ostatně nelze – už obecně vzato – přehlížet, že trestný čin spekulace jako delikt velmi závažný, svou povahou však po výtce hospodářský, směřuje proti plánovanému státnímu hospodářství; ohrožuje po případě přímo porušuje plánovaný hospodářský život socialistického státu. Jeho nebezpečnost podle důvodové zprávy tkví v tom, že spekulanti soustřeďují ve svých rukou předměty a sledují výhradně ziskové cíle, obohacují se na úkor pracujících. Tuto povahu zjištěné počínání obžalovaného nemělo. Jeho společenskou závadnost a nebezpečnost naopak vystihuje plně ustanovení § 148 tr. zák. dané k ochraně zájmů daňových a ustanovení § 261 tr. zák. dané k ochraně zájmů autorských. Posuzovat toto jednání ještě i z hlediska § 134a tr. zák., který sleduje ochranu státního plánu rozvoje národního hospodářství, není při uvážení celé povahy případu důvodu.

Soud první stolice uložil obžalovanému nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců, doplniv jej zákazem zastávat po dobu 3 let místo vedoucího v socialistickém sektoru.

Odvolací soud nevidí důvodu na uložených trestech provádět nějaké změny. Trest odnětí svobody je v dolní polovině zákonné sazby § 148 odst. 1 tr. zák. i § 245 odst. 1 tr. zák. Jeho nepřiměřenost – co do délky – odvolání obžalovaného nevytýká a vzhledem k souběhu několika trestných činů není příčiny ke zkrácení uloženého trestu, i když se běře zřetel na polehčující okolnosti, jež odvolání vyzdvihuje.

Nepodmíněnost trestu odůvodnil soud první stolice „okolnostmi případu“. V tomto směru není sice důvodu vyzdvihovat nějak zvlášť právě závadnost počínání obžalovaného při přejímání neevidovaného hudebního materiálu od D. Je však třeba zdůraznit, že obžalovaný do všech závadných machinací se pustil využívaje vedoucího svého postavení v provozovně n. p. a že svým počínáním, jehož závadnost byla nejen majetkoprávního rázu, ale mimo to zasahovala jak do zájmů autorských, tak i do zájmů daňových, dobrou pověst socialistického podnikání ve značném rozsahu diskreditoval.

Tvrdí-li, že měl na zřeteli zájem své prodejny a zaměstnavatelského podniku, pak zřejmě šlo o zájmy špatně chápané. Po pravdě machinace, k nimž se obžalovaný uchýlil, mohly dát podnět k výtkám, že úzká hlediska zisku se i u podniku socialistického sektoru kladou nade vše ostatní a že pokračuje se v závadných praktikách bývalých soukromých podnikatelů, k nimž i obžalovaný po určitou dobu patřil. Tato povaha případu opodstatňuje závěr, že ke splnění účelu trestu je třeba jeho nepodmíněnosti. Vedlejší trest dočasného zákazu činnosti vhodně pak doplňuje trest hlavní.

Vadný byl shledán toliko výrok o povinnosti obžalovaného k náhradě škody, pokud soud první stolice obžalovanému uložil zaplatit n. p. Kniha částku 18 768,30 Kčs do 15 dnů. V této částce je obsažena jednak 16 573,30 Kčs, o kterou byla zkrácena daň ze mzdy, jednak částka 215 Kčs, což je cena hudebnin, které dodal obžalovanému D.

O žádné z těchto položek nelze však dobře říci, že by šlo o škodu, která trestným činem, jímž byl obžalovaný uznán vinným, byla způsobena národnímu podniku Kniha.

Škoda z daňového deliktu vzniká už podle povahy věci státní pokladně – daňovému eráru. Pohledávka daňová se pak vymyká rozhodování soudů. N. p. Kniha požaduje tuto částku na obžalovaném s odůvodněním, že tomuto podniku finanční úřady tuto částku k náhradě předepsaly a že podnik ji státu také skutečně už ze svého zaplatil. Tím však se do vztahu, kterých se týká skutková podstata trestného činu zkrácení a ohrožení daně podle § 148 tr. zák., vznášen vztah zcela jiný, totiž

vztah mezi obžalovaným jako zaměstnancem na jedné straně a n. p. Kniha jeho zaměstnavatelem na druhé straně a řeší se otázka povinnosti k náhradě škody způsobené vadným výkonem povinností vyplývajících ze zaměstnaneckého poměru. Není na místě, už vzhledem k tvrzení obžalovaného o postoji funkcionářů zaměstnavatelského podniku ony vztahy a občanskoprávní otázky z těchto vztahů plynoucí řešit už v trestním řízení při rozhodování o vině obžalovaného trestným činem podle § 148 tr. zák.

Pokud jde o částku 2195 Kčs, namítá odvolání obžalovaného právem, že podle zjištění soudu první stolice hudební materiál v této ceně byl odňat Státnímu nakladatelství krásné literatury, hudby a umění v Praze, nikoliv národnímu podniku Kniha. Není tedy podkladu pro výrok, jímž se ukládá obžalovanému zaplatit tuto částku n. p. Kniha. Odůvodnění soudu první stolice, že prý n. p. Kniha za tuto škodu ručí, nepostačuje k tomu, aby bylo možno o ně opřít zmíněný výrok. Z čeho ostatně tuto povinnost soud I. stolice vyvozuje, nelze z rozsudku vyčíst. Škoda z event. „konvenčního obchodu“ s takto pokoutně nakoupenými hudebninami nebyla vyčíslena, jistě však nemůže být totožná s nákupní cenou.

Je tedy na místě, aby řešení občanskoprávních nároků bylo pro svou nevyjasněnost ponecháno řízení ve věcech občanskoprávních.